

בעניני חנוכה - שיעור 369

- I. להדליק נר שבת קודם נר חנוכה לכתחלה - עיין בדרכי משה הארוך (תרע"ט)**
 דהדין עומד אם הקבלת שבת תלויה בהדלקה כשיטת הבה"ג או כדעת רוב הראשונים
 דסוברים דאינו תלויה ולפי זה טוב יותר להדליק נר שבת תחלה דתדיר ושאינו תדיר
 תדיר קודם ועוד שלום בית קודם לפירסומי ניסא ועוד יותר טוב לאחר נר חנוכה סמוך
 לשקיעה וכן כתב השו"ע (רס"ג - י) דהלכה כהיש חולקין על הבה"ג אמנם השו"ע
 (תרע"ט) כתב דע"ש מדליקין נר חנוכה תחלה לצאת שיטת הבה"ג אך אם הזמן דוחק
 יכולה האשה להדליקה נר שבת קודם (מ"ב סק"ח יביע אומר 3 - ט"ז - ג-ד וילקוט יוסף
 מועדים דף רל"ה) ע"ע בפסקי תשובה (תרע"ט - הערה 4) דכיון שהוא מדליק בשליחתה
 צריך לכתחילה להדליק קודם נר שבת שלה וצ"ע ג בזה דמדין נר איש וביתו תצא ועוד
 נשים אין בהן דין מהדרין מן המהדרין ועוד אין הלכה כהבה"ג ואיברא יש אומרים
 דנר חנוכה קודם משום מעלין בקודש ולמעשה מנהג ישראל תורה ומדליקין נר חנוכה
 תחלה אמנם בשעת הדחק יכול להדליק נר שבת תחלה
- II. עיין בשערי תשובה (תרע"ט) שהביא השבות יעקב ומשמע מדבריו דכיבוי הנרות
 ליל שבת ע"י נכרי מותר במקום מצוה או צורך גדול**
- III. עיין באשל אברהם מבוטאטש (תרע"ט) שהוא אמר לקטן להדליק נר חנוכה אחר
 השקיעה שהוא שבות דשבות במקום מצוה מ"מ לא בירך שעשה נסים משום דאפשר
 דהדלקת קטן אינו הדלקה שו"ע (תרע"ה - ג ותפ"ט - 3) דקטן הוי תרי דרבנן ולא מפיק
 חד דרבנן ושמעתי דאומרים בשם רב פאם דאם אין לו מי שהביא דבריו אין לסמוך עליו
 ועיין במקראי קודש (חנוכה כ"ז) שהביא דבריו**
- IV. הוספת שמן או להעמיד נר ארוך לקטן ע"ש** כדי שיהא דולק חצי שעה אחר
 צאת הכוכבים עיין בבה"ל (תרע"ה - ד"ה ולדין) דאפילו לדין שמדליקין נר לכאור"א
 קטנים פטורים דגם בגדול ליכא כ"א משום הידור מצוה ואינו מחויב לחנך הקטן בהידור
 מצוה כ"כ בשם המאירי והמג"א והמחזה"ש ולכן אולי לקטן א"צ להחמיר כולי האי
 ודי בנרות שעה קטנות ועוד יש אומרים שאין צריך לחנך הקטן לקיים המצוה בכל
 פרטי המצוה (שער הציון תרנ"ח - ל"ו צטנין לול"ב) וכ"כ האשל אברהם מבוטשאטש (תרע"ה)
 בנרות שאינן דולקין חצי שעה וגם יש לצרף דנ"ח דמדליקין בפנים בזמנינו אין צריך
 שיעור (פסקי הרא"ש 3 - ג) וע"ע בח"א (קנ"ד - כ"ה) וע"ע בספר חינוך ישראל (דף
 מ"ד וקפ"ו) ואפשר שידליק בלא ברכה (בה"ל תרע"ב)
- V. לעולם יקח את הפתילה שהדליק אתמול בראשונה לנר נוסף של היום**
 משום מעלין בקודש ואין מורידין ואפשר דמטעם זה נהגו להחליף הפתילות בכל לילה
 כדי שלא יבא לידי טעות והורדה אמנם יכול לומר דכיון שיכול להשתמש לאורה לאחר
 חצי שעה פסקה קדושתן (שו"ת בצל החכמה ז - קכ"ח)
- VI. נשים נוהגות שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות ואין להקל להם**
 (תר"ע - ה) ועיין במ"ב (סק"ד) כדי להכיר שאסור להשתמש לאורה והוא כחצי שעה אבל
 לאחר חצי שעה מותר וע"ע בכף החיים (סק"ו) הטעם שהוא כיו"ט והעיקר כהמ"ב לכן
 כל מלאכות המותרים ביו"ט מותרים ג"כ וגם מסתבר שמלאכות המותרים בחוה"מ מותרים
 וי"א שרק מלאכות תפירה סריגה כיבוס וגיהוץ אסורות (פסקי תשובות תר"ע - 3)
- VII. על הדלקה במקום ציבורי** מחוץ לבהכ"ס אין לברך שכל הברכה שמברכים
 בבהכ"ס הוא על יסוד שמברכים על מנהג כהלל בר"ח די לנו במה שנוהגים ולא להוסיף
 עליה (שו"ת אז נדברו י - ע"ה)

VIII. אם צריך לראות הנרות לחצי שעה - עיין באג"מ (ה - זף קמ"ח ד"ה חבל) דליכא מצות ראייה על כל הזמן שהדלקה שהוא החצי שעה אלא רק בראייה אחת שהוא ראה בשעה שהדליק ולכן ככתה אין זקוק לה (שם כ"ח:). ולכן שהוא רק התעוררות להזכרת הנס אבל מה שצריך גם ראייה אף שהברכה היא העיקר הוא משום דלא שייך ענין ברכה בלא שום מעשה שלכן גם מצד הגעת היום דחנוכה כיון שליכא שום קדושה על הימים דהא מותרין במלאכה לא שייך לברך שעשה נסים בשביל היום עצומה (כרוב הפוסקים ולא כהמאירי) והוא כרבינו ירוחם שצריך לצאת ולראות כדי שיברך דהיינו חיוב הראייה הוא כדי שיהא שייך לברך

IX. היה אורח בשבת וחוזר לביתו לאחר שבת איפה ידליק? עיין בתשובות והנהגות שאם יכול להגיע לביתו עד שבע וחצי יזרו לעשות כן וידליק שמה ואם לאו ידליק במקום הנמצא וזה דוקא אם נמצא שם כ"ד שעות ואפילו להפרי חדש מותר (בה"ל תרע"ז - ח ד"ה צמקוס שאוכל) ועיין במקראי קודש (זף ל"ג) דמקום שנמצא שם הוא ביתו אמנם כמה מגדולי ההוראה בירושלים דקדקו מלשון הפרי חדש שדוקא בהולך על כל ימי החנוכה אבל ההולך לשבות שבתו אצל קרוביו ידליק בביתו (ספר חג בחג זף ל"ח) ועיין בשיעור 89 שכתבתי על ענין זה באריכות ואיברא בקונטרס ימי החנוכה כתב בשם הגרשז"א שבכל ענין יכול לכתחילה להדליק במקום ששהה בשבת שכל זמן שלא יצא משם לא נפקעה הקביעות אמנם לדברינו אין קביעות בפחות מח' ימים אם דרכו לחזור מ"מ מהאג"מ (הג"ל) ומהאג"מ (י"ד ג - י"ד - ה) משמע דצריך להדליק בביתו במוצאי שבת

X. ההולך מביתו עם כל משפחתו אחר פלג המנחה ולא יחזור הלילה אפשר דחל עליו כבר חובת הדלקה בביתו (חובת הדר זף ק"ד - מ"ט) ויש חולקים דאם מדליק בפנים ואין איש בבית ליכא פרסומי ניסא ודו"ק ואם הולך קודם הפלג ולא יחזור הלילה עיין במ"ב (תרע"ז - סק"ז) דדעת המהרי"ל ומהרי"ו דשיתוף בזמן הזה אינו מועיל שכל אחד מדליק לעצמו ואתו למחשדיה ולא פלוג ועוד יש מחלוקת אם אכסנאי הסומך על שלחן בעל הבית יש לו דין בני ביתו או רק אכסנאי ועיין בשו"ת הרשב"א (תקמ"ג) שדינו כאכסנאי ואינו יכול להדליק בברכה ולגן המלך ודעימיה יש דין בני ביתו ויכול להיות מהדרין מן המהדרין ולכן יותר טוב להדליק נרות ויוצא הברכות מאחר (מ"ב תרע"ז - סקט"ז) ועיין בשיעור 89 ומאג"מ (הג"ל) משמע דיכול לברך ג"כ

XI. אם עשיית מסיבה לחליפת מתנות בחנוכה אסור משום שהוא מנהג עכו"ם באותו חדש

(א) עיין באג"מ (י"ד 3 - קס"ח ד"ה ומ"ד) בדבר המנות דמביאין אחדים להאבלים אינו אסור מדינא אמנם ודאי שאין לעשות כן ולא שמענו שת"ח ואנשי מעשה יעשו זה וטעמו משום דאין איסור חוקות הגוים אלא אם יש דבר של פריצות או שיש שייכות לחוקי אמונתם או משום חק בעלמא בלא טעם (רמ"א קע"ח - ח) שנקרא דרכי האמורי ואף להגר"א (סוף סק"ז) שכתב דכל דבר שהיינו עושין זולתם מותר אמנם למעשה ודאי דאין לעשות דבר שהדורות שלפנינו לא עשו ובפרט שנראה כמנהגי נכרים וה"ה בנ"ד

(ב) ועוד דאין מקור ברור אפילו לנתינת חנוכה געלט לכל הנערים ולא מצאתי מי שכתב ממנהג זה חוץ מקובץ מבקשי תורה (תשנ"ו ח - סימן כ) שכתב טעם המנהג כדי שלא לבייש נערים העניים ששואלים על הפתחים לנר חנוכה מ"מ המנהג היה על נתינת געלט ולא בחליפת מתנות שהוא מנהג עכו"ם באותו זמן ועוד במסיבות האלו כאין עין הרע יש לפעמים יותר משלשים נערים וקטנים ויש משפחות שאינם יכולים לסבול ההוצאות לזה לכן מביישים אותם ולכן זה ממש ההיפך לטעם מה שנותן חנוכה געלט ולכן יש לעשות מסיבות בחנוכה להודות ולהלל ולא בשחוק הקרטין ולא בטל מקביעותנו בתורה ונותן חנוכה געלט אבל לעשות זה לחליפת מתנות כמו מנהג הנכרים השומר נפשו ירחק מזה (בה"ל תר"ע) ושמעתי מרב מנשה קליין דאין למחות שהוא רק להראות רעות ומותר אמנם שמעתי שאומרים בשם רב אברהם פאם דחליפת מתנות אלו הן דבר מאוס